

СТ А Н О В И Щ Е

От: Проф.доктор Татяна Стефанова Хубенова-Делисивкова Институт за икономически изследвания на БАН

Относно: дисертационен труд на ГЕОРГИ МИХАЙЛОВ КОЖУХАРОВ,

Задочен докторант на обучение, финансирано от държавата към катедра „МИО и бизнес“ на Факултет „Международна икономика и политика“ на УНСС на тема :““

с ръководител Доц. д-р ОЛЕГ СТОЙОВ ЛОЗАНОВ за присъждане на образователната и научна степен “ДОКТОР” в професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност “ Световно стопанство и МИО (международен мениджмънт)“.

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед.№1049 от 11.05.2020г.на Зам. Ректора на УНСС по НИД в съответствие с чл. 9 на ЗРАСРБ,чл.30,ал.3, чл.31 от ППЗРАСРБ и чл.99 ал.2 от правилника за учебната дейност на УНСС, Зап.№279806.02.2020г. на Ректора на УНСС, решение на Катедрения съвет на катедра“МИО и бизнес“ /Протокол№ 366/ 24-03.2020г./ и Решение на ФС на Факултет“Международна икономика и политика“ /Протокол№8/28.04.2020г./при УНСС./ във връзка с провеждането на защита на дисертационен труд за присъждане на ОНС“Доктор“ по научната специалност“ Световно стопанство и МИО (международен мениджмънт)“

1. Авторът на дисертационния труд ГЕОРГИ МИХАЙЛОВ КОЖУХАРОВ

е задочен докторант на обучение, финансирано от държавата към катедра „МИО и бизнес“ в УНСС в периода 2015-2019 г. професионално направление 3.8. „ИКОНОМИКА“, докторска програма „„ Световно стопанство и МИО (международен мениджмънт)“.

Г.Кожухаров е възпитаник на 9-та Френска езикова гимназия Алфонс дьо Ла Мартин, София. В УННС има завършена бакалавърска степен „МИО и бизнес“ в (2008-2012) и магистърска степен по Финансов мениджмънт“:в (2012-2014г.) Владее френски , английски и руски език

Професионалната биография на Георги Михайлов Кожухаров, свидетелства за добросъвестната му работа и натрупан стаж като икономист- международник в „Джи Ем Кей Груп“ ЕООД / Международна търговска дейност от 2015г. досега; като счетоводител-финансист по управление на проекти в „Лотос – 45“ ЕООД / Счетоводни услуги в периода 01.09.2014 – 01.06.2015 от 2015 г.; София и във Франс Ауто –София “ АД в периода 17.08.2012 – 16.02.2013г. както и като търговски супервайзер в “Лимекс” ЕООД за периода 16.06.2008 – 29.11.2009. С последователност и упоритост като задочен докторант на обучение с държавна подкрепа той успешно завършва изследователска работа по представения дисертационен труд в края на 2019г.. Дисертационният труд е обсъден.през м.март 2020г. от катедра „МИО и бизнес“ на Факултета „Международна икономика и политика“ на УНСС и е насочен за защита пред Научно жури.

2.Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд на Г. Кожухаров представлява актуално аналитично научно изследване в обем общо от 241 стр., от които основният текст (без приложенията) е общо 199 стр. Дисертационният труд е структуриран в увод, три глави, заключение, списък с използваната литература (на английски език, на български език, на руски език и интернет източници), списък на таблиците, списък на приложенията, списък на съкращенията, приложения и декларация за оригиналност, справка за приносите в дисертационния труд, декларация, списък с използваната литература, списък с фигури, списък с таблици, справка на публикациите по темата на дисертационния труд и десет приложения. Представени са 28 фигури и 21 таблици. Списъкът с използваните литературни източници включва 118 броя, от тях 24 на български език, 82 на английски език и 12 интернет статии.

Изследването отразява самостоятелното теоретико-приложно проучване, анализ и интерпретация на проблемите на управлението на рисковете в маркетинга на фирмата в условията на интернационализация.

2. Структура, цели, проблематика на дисертационния труд

Представеният за рецензиране дисертационен труд на **Г.Кожухаров** се отличава с ясна и логически издържана структура на направения анализ..

Прави впечатление, че е избрана постановка на структуриране на изследването на основа на задълбочена и аналитична интерпретация на фундаменталната теоретико-методологическа литература по темата, която свидетелствува за качествено овладени познания относно управлението на маркетинга в условията на интернационализация.. Изложението следва логиката на избрания подход към постигане на целта и задачите на дисертацията .

В този смисъл в *Първа глава* са обосновани аналитично и задълбочено теоретичните основи на понятията риск и маркетинг в условията на интернационализация. Направен е аналитичен преглед на процеса на интернационализация и ролята му за фирмения маркетинг.. Основните акценти са поставени върху изясняване същността на маркетинговия процес в условията на интернационализация и специфичността на рисковете, с които той е свързан както като типология на рисковете, така също и като обект на фирменото управление. Оценката на развитието на управлението на риска в организацията на фирмата е предпоставка за обобщаване на важни изводи за маркетинга на фирмата.,

Въз основа на направения *във втора глава* анализ е разработен модел за управление на рисковете в маркетинга в условията на интернационализация. В логиката на изследването на рисковете в маркетинга в условията на интернационализация се предлага рамката за емпиричното изследване, което е обект на дисертацията. Предложен е подход за проучване на рисковете в маркетинга на фирмата в условията на интернационализация и разработването на експертна оценка. Усилията на докт.Г.Кожухаров за изграждане на система за управление на рисковете в маркетинга на организацията в условията на интернационализация му позволяват да следва избраната логика и точно да формулира изводи и заключения по темата . Емпиричното изследване на маркетингови рискове в условията на интернационализация има за цел да осигури обогатяване е теоретична постановка, на базата на която да се изгради модел с относителни тегла на изведените фактори и да послужи като основа за изграждането на авторската система

от дейности за управление на рисковете в маркетинга на организацията в условията на интернационализация. Последният етап е изграждане на система от дейности за управление на рисковете в маркетинга на организацията в условията на интернационализация.

В Глава трета, авторът се стреми да разкрие по-добре перспективите и практиките за управление на маркетинговия риск на интернационалните организации. Изследванията, представени в тази глава, са резултат от събиране чрез комбинация от индивидуални интервюта; анкетни карти и задълбочени проучвания за управление на маркетинговите рискове на организацията през 2019 г. Този изследователски инструментариум осигурява широк поглед върху възприятията за маркетингов риск от компаниите и техните съответни подходи за управлението и намаляването му. Общите цели на проведените изследвания са свързани с разбирането на настоящите възгледи, практики и смекчаване на маркетинговите рискове в интернационалните организации и как те се адаптират за посрещане на бъдещи предизвикателства и възможности. Т

Третата глава на дисертационния труд съдържа ясна постановка на емпиричното изследване, на 25 организации относно управление на рисковете а именно: цели, задачи, обект на изследване, генерална съвкупност, извадка, инструментариум и други елементи на изследването; представено е първоначално изследване сред няколко интернационални организации, което показва в сравнителен аспект ролята и значението на маркетинговия риск в изследваните организации. Последователно е приложен авторският метод и система за управление на рисковете в маркетинга в условията на интернационализация; направени са обобщения и изводи от проведеното проучване, въз основа, на които са изведени препоръки за бъдещи изследвания

Положително е, че всяка от главите завършва с обобщаване на изводи и заключения по обхвата третирани проблеми в съответната глава. Независимо от това в Заключение са изведени важни изводи и заключения на автора по избраната дисертационна тема. В направеното изследване са систематизирани изводите от постигнатите резултати и е оценено доказването на научните хипотези.

3. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Оценка за приносите, посочени от дисертанта

Приносите, които посочва докторанта в Автореферата за разработения дисертационен труд отразяват вярно основните резултати на неговото изследване. Научната добросъвестност на докторанта намира израз в ясната и обоснована систематизация на конкретно постигнатите резултати относно изясняването на теоретико-аналитичните характеристики на рисковете в маркетинга на фирмата, тяхната систематизация и доказване на системата за управлението на рисковете в маркетинга на фирмената организация..

Трябва да се отбележи, че докт. Г.Кожухаров проявява последователност в конструирането на изследователския подход и нова парадигма за управление на рисковете в маркетинга на фирмата. На база на системно-аналитична рамка за систематизация на рисковете

в дисертацията е обоснован прагматичен приложен инструментариум за оценка на рисковете в маркетинга на фирмата при интернационализацията.

Доказана е тезата на дисертацията: процеса по управление на маркетингови рискове подлежи на цялостно дефиниране и моделиране, така че да се осигури значително подобрение на организационните резултати при приложението на подходяща система. Изграждането на такава система обхваща етапите от диагностика на организацията и избор на инструментариум до създаване на постоянен процес на наблюдение и адекватна реакция върху маркетинговите рискове на фирмата. На практика това е едно от най-съществените достойнства на дисертацията - овладяването на методологията за анализ и разработване и емпирично прилагане на модел за оценка и анализ на рисковете в управлението на маркетинга на фирмата.

Основните научни и научно-приложни резултати в дисертационния труд са резултат от самостоятелното аналитично приложно изследване на докт.Г.Кожухаров
Дисертационният труд има качествата на обоснован теоретико-методологически приложен анализ и осмисляне на теоретико-приложните характеристики на *управлението на рисковете в маркетинга на фирмата*.

Представените дисертационен труд и научни публикации дават основание да се обобщят следните приноси моменти:

- Систематизирано и обогатено е знанието в областта на маркетинга на фирмата като е изведена и разработена авторска парадигма за управление на рисковете в маркетинга в условията на интернационализация.
- изградена е приложна система от дейности за управление на рисковете в маркетинга на организацията в условията на интернационализация, която се базира на ясна аналитична систематизация на рисковете.
- Обоснована е експертна оценка и е разработена оригинална авторска система за управление на рисковете в маркетинга на фирмата в условията на интернационализация. Системата е представена във вид, подходящ за пряко адаптиране и приложение в стопанската практика.
- Осъществено е емпиричното изследване в двадесет и пет интернационални организации и е потвърдено значението на идентифицираните маркетингови рискове в условията на интернационализация. Въз основа на резултатите от апробирането на авторска система за управление на рисковете в маркетинга на организацията в условията на интернационализация е обоснована полезността и приложимостта на разработената система и са аргументирани етапите за практическо приложение на авторската система.

Изследователският инструментариум за доказването на формулираната теза по същество

е твърде разнообразен. В основата на методологията на изследването в дисертационния труд е системният подход. При решаването на поставените изследователски задачи са използвани методите на анализ и синтез, сравнителен анализ, методът на наблюдението, както и дескриптивни, описателни, дедуктивни, статистически и математически методи и др. В дисертационния труд е използван теоретичен анализ и синтез за проучване, обобщение и интегриране на теоретични постановки относно природата на двете основни явления, изследвани в дисертационния труд – маркетинг и риск. В хода на изследването е използван методът на експертни оценки. По време на приложението на създадената авторска система за управление на маркетинговия риск в условията на интернационализация са използвани дескриптивен статистически анализ. Използваните аналитични методи включват преобразувания на данните, едномерни разпределения, абсолютни, относителни, средни величини, тенденции, статистически таблици графични изображения и други, получени с помощта на инструментите на MS Excel и SPSS.

Конкретно са посочени ограничителни условия на дисертационния труд . В представеното изследване се разглеждат маркетинговите рискове в условията на интернационализация от научна гледна точка и в практически аспект са представени само изследваните от автора организации, а не чрез представени примери и практики от други изследователи или практики

4.Оценка на публикациите по дисертацията

Представените от док Г.Кожухаров публикации отразяват и са част от конкретни аспекти от представеното изследване в дисертацията. Те убедително свидетелстват за положените усилия от докторанта за публикуване на резултатите от направеното изследване.

Докторантът има публикувани общо 3 статии .като 2 от тях са под печат.

Кожухаров, Г., „Предизвикателства и рискове пред дигиталните технологии за директен маркетинг“, проект BG05M2OP001-2.009-0012, Сборник Седмата национална научна конференция с международно участие, УНСС, София, 2019

Кожухаров, Г., „Маркетингови рискове в условия на интернационализация“, Дванадесетата международна научна конференция на тема: ЧЛЕНСТВОТО НА БЪЛГАРИЯ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ: ДВАНАДЕСЕТ ГОДИНИ ПО-КЪСНО, 25 Октомври 2019 г., УНСС, София – под печат Kozhukharov, G., Risk management system in the marketing of the organization in the conditions of internationalization, Yearbook of UNWE, 2020, Sofia, in print

Оценка на автореферата

Авторефератът отговаря на изискванията за коректно отразяване на съдържанието и резултатите на анализа, който съдържа дисертационния труд. Направените изводи и заключения

и представената справка представят убедително и точно най-важните резултати от изследването.

В дисертацията, както и в Автореферата са обосновани ясно и аргументирано основните тези, които докторантът доказва и направените от него изводи и заключения..

Авторефератът резюмира по същество многоаспектността на изследваната проблематика в управление на рисковете в маркетинга на фирмата . Това е предпоставка за ясното изложение на самостоятелно постигнатите резултати от направения от Г.Кожухаров анализ.

Критични бележки, препоръки и въпроси

Към дисертационния труд могат да бъдат отправени някои въпроси, които касаят основните аспекти на възприетия подход към анализа на типологията на рисковете на управлението на маркетинга на фирмата в условията на интернационализация. Към тези въпроси се отнасят както следва:

На първо място, макар че се отделя специално внимание на видовете рискове в маркетинга на фирмата в условията на интернационализация , как би следвало по-добре да се охарактеризират различията между рисковете от управление на маркетинга на фирмата във външната и вътрешната ѝ дейност?

На второ място, Кои критерии би следвало да се прилагат при изграждане на регистър на рисковете в управлението на маркетинга и с каква честота този регистър трябва да се актуализира? Как този регистър се влияе от циклични и структурни фактори, които засягат фирмената дейност!

Заклучение

Представеният за рецензиране дисертационен труд на докторанта Георги Кожухаров свидетелства за високите качества на професионалната му квалификация в областта на анализа на управлението на риска в маркетинга на фирмата..

Представените резултати по съдържание и количество представят задълбочено проучване на теоретическите постижения на специализираната научна литература по избраната проблематика и провеждане на обосновано емпирично изследване на основа на овладяната методология за анализ.

Потвърждавам положителното си становище за дисертацията на докт. Г.Кожухаров с препоръката да подготви цялостна публикация на дисертационния си труд..

Подкрепям присъждането на докт. Г.Кожухаров на образователно-научната степен “Доктор“ по професионално направление по професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност “ Световно стопанство и МИО /международен мениджмънт/.” в УНСС.

София, 21 юни 2020г.....

Подпис

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Т. Хубенова-Делисивкова', written in a cursive style.

/Проф.д-рТ.Хубенова-Делисивкова/